Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 26. marca 2020 *

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 2008/48/ES – Potrošniške kreditne pogodbe – Pravica do odstopa od pogodbe – Rok za uveljavljanje te pravice – Zahteve v zvezi z informacijami, ki jih je treba vključiti v pogodbo – Informativno obvestilo, v katerem se zgolj kaskadno napotuje na nacionalne določbe“

V zadevi C-66/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Landgericht Saarbrücken (deželno sodišče v Saarbrücknu, Nemčija) z odločbo z dne 17. januarja 2019, ki je na Sodišče prispela 29. januarja 2019, v postopku

JC

proti

Kreissparkasse Saarlouis,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi M. Safjan (poročevalec), predsednik senata, L. Bay Larsen in N. Jääskinen, sodnika,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za JC T. Röske, Rechtsanwalt,

– za Kreissparkasse Saarlouis G. Rohleder, Rechtsanwalt,

– za nemško vlado J. Möller, M. Hellmann, E. Lankenau in A. Berg, agenti,

– za češko vlado M. Smolek, J. Vláčil in S. Šindelková, agenti,

– za Evropsko komisijo G. Goddin in B.-R. Killmann, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: nemščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 10(2)(p) Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL 2008, L 133, str. 66, ter popravki v UL 2009, L 207, str. 14, UL 2010, L 199, str. 40, in UL 2011, L 234, str. 46).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med JC, potrošnikom, in družbo Kreissparkasse Saarlouis glede uveljavljanja pravice JC do odstopa od kreditne pogodbe, sklenjene s to družbo.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah od 8 do 10, 14 in 31 Direktive 2008/48 je navedeno:

„(8) Pomembno je, da trg ponudi zadostno raven varstva potrošnikov, da si zagotovi njihovo zaupanje. […]

(9) Polna uskladitev [harmonizacija] je potrebna zato, da se vsem potrošnikom v Skupnosti zagotovi visoka in primerljiva raven varovanja njihovih interesov in se vzpostavi pravi notranji trg. Državam članicam se torej ne bi smelo dovoliti, da obdržijo ali uvedejo druge nacionalne določbe kot tiste, določene s to direktivo. […]

(10) […] Ta direktiva […] ne bi smela posegati v uporabo določb te direktive s strani držav članic v skladu z zakonodajo Skupnosti za področja, ki jih ne ureja. S tem bi država članica lahko obdržala ali sprejela nacionalno zakonodajo, ki je skladna z določbami te direktive ali nekaterimi njenimi določbami o kreditnih pogodbah izven področja uporabe te direktive, na primer o kreditnih pogodbah, pri katerih je vrednost kredita manj kot 200 EUR ali več kot 75000 EUR. Poleg tega bi lahko države članice uporabljale določbe te direktive tudi za povezan kredit, ki ni zajet v opredelitvi ‚povezane kreditne pogodbe' iz te direktive. […]

[…]

(14) Kreditne pogodbe, ki zajemajo podeljevanje kreditov, zavarovanih z nepremičnino, bi morale biti izključene iz področja uporabe te direktive. Ta vrsta kredita je zelo posebne vrste. Iz področja uporabe te direktive bi morale biti izključene tudi kreditne pogodbe, katerih namen je financiranje pridobitve ali ohranitve lastninskih pravic na zemljiščih ali na obstoječih ali načrtovanih zgradbah. Vendar pa kreditnih pogodb ne bi smeli izključiti iz področja uporabe te direktive, če so namenjene samo obnovi ali povečanju vrednosti obstoječe zgradbe.

[…]

(31) Da bi potrošniku omogočili poznavanje svojih pravic in obveznosti iz kreditne pogodbe, bi morala ta na jasen in jedrnat način vsebovati vse potrebne informacije."

4 Člen 2 te direktive, naslovljen „Področje uporabe", določa:

„1. Ta direktiva se uporablja za kreditne pogodbe.

2. Ta direktiva se ne uporablja za naslednje:

(a) kreditne pogodbe, zavarovane s hipoteko ali z drugim primerljivim poroštvom, ki se običajno uporablja v državi članici za nepremično premoženje, oziroma zavarovane s pravico v zvezi z nepremičnim premoženjem;

(b) kreditne pogodbe, katerih namen je pridobiti ali obdržati lastninske pravice na zemljiščih ali na obstoječih ali načrtovanih zgradbah;

(c) kreditne pogodbe, pri katerih je skupni znesek kredita manj kot 200 EUR ali več kot 75000 EUR;

[…]“

5 Člen 10 te direktive, naslovljen „Informacije, ki se morajo vključiti v kreditne pogodbe“, v odstavku 2(p) določa:

„Kreditna pogodba jasno in jedrnato navaja:

[…]

(p) obstoj ali odsotnost pravice do odstopa, obdobje trajanja te pravice in druge pogoje za uveljavljanje te pravice, vključno z informacijami o obveznosti potrošnika do plačila črpane glavnice in obresti v skladu s členom 14(3)(b) in zneskom dnevnih obresti“.

6 Člen 14 te direktive, naslovljen „Pravica do odstopa“, v odstavku 1 določa:

„Potrošnik lahko v roku štirinajstih koledarskih dni odstopi od kreditne pogodbe brez navedbe razloga.

Ta rok za odstop se začne:

(a) bodisi na dan sklenitve kreditne pogodbe

(b) bodisi na dan, ko potrošnik prejme pogodbena določila in pogoje ter informacije v skladu s členom 10, če ta dan nastopi pozneje kot datum, naveden v točki (a) tega pododstavka.“

7 Člen 22 Direktive 2008/48, naslovljen „Usklajevanje in obveznost izvajanja te direktive“, v odstavku 1 določa:

„Če ta direktiva vsebuje usklajene [harmonizirane] določbe, države članice ne smejo ohraniti ali uvesti v svoje nacionalno pravo drugih določb, razen tistih, določenih v tej direktivi.“

Nemško pravo

8 Člen 492 Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik) je v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: BGB), določal:

„1. Potrošniške kreditne pogodbe morajo biti sklenjene pisno, razen če ni predpisana strožja obličnost. […]

2. Pogodba mora vsebovati podatke, ki se v skladu s členom 247, od (6) do (13), Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch [(uvodni zakon k civilnemu zakoniku v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari; v nadaljevanju: EGBGB)] zahtevajo za pogodbe o potrošniškem posojilu.

[…]“

9 Člen 495 BGB je določal:

„1. Posojilojemalec ima v primeru pogodbe o potrošniškem posojilu pravico do odstopa od pogodbe na podlagi člena 355.

2. Členi od 355 do 359a se uporabljajo, če:

(1) so obvezni podatki iz člena 247(6), drugi pododstavek, EGBGB navedeni namesto informativnega obvestila o pravici do odstopa;

(2) rok za odstop ne začne teči
   (a) pred sklenitvijo pogodbe in ne
   (b) dokler posojilojemalec ni prejel obveznih podatkov, ki se morajo podati v skladu s členom 492(2) BGB; ter
   (c) posojilodajalec […] posojilodajalcu povrne tudi stroške, ki jih je ta imel pri javnih subjektih in ki mu ne morejo biti povrnjeni.“

10 Člen 503(1) BGB določa:

„Člen 497(2) in (3), prvi, drugi, četrti in peti stavek, ter členi 499, 500 in 502 se ne uporabljajo za pogodbe, pri katerih je odobritev posojila pogojena z zagotovitvijo stvarnega jamstva in se opravi pod pogoji, ki običajno veljajo za pogodbe, za katere je dano stvarno jamstvo, in njihovo začasno financiranje.“

11 V členu 247(6), prvi pododstavek, EGBGB so bili našteti podatki, ki jih je treba navesti v potrošniški kreditni pogodbi. Drugi podatki, ki morajo biti obvezno navedeni v pogodbi, so bili določeni v členu 247(6), drugi pododstavek, prvi in drugi stavek, v členu 247(7) in 247(8), drugi pododstavek (za pogodbe z dodatnimi storitvami), v členu 247(12), prvi pododstavek, drugi stavek, točka 2 (za povezane pogodbe in odplačne pomoči pri financiranju), in členu 247(13), prvi pododstavek (za primer udeležbe kreditnega posrednika), EGBGB.

12 Člen 247(9) EGBGB je določal, da morajo biti v primerih pogodb iz člena 503 BGB informacije iz odstavka 3, prvi pododstavek, točke od 1 do 7, 10 in 13 ter odstavka 3, četrti pododstavek, in odstavka 8 tega člena 247 z odstopanjem od odstavkov od 3 do 8, 12 in 13, navedene v predpogodbenih informacijah in v potrošniški kreditni pogodbi. V skladu s to določbo je morala pogodba poleg tega vsebovati podatke o pravici do odstopa iz odstavka 6, drugi pododstavek, navedenega člena 247.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

13 JC, ki je potrošnik, je s kreditno institucijo, in sicer Kreissparkasse Saarlouis, leta 2012 sklenil kreditno pogodbo, zavarovano s stvarnim jamstvom, za znesek 100.000,00 EUR s fiksno posojilno obrestno mero v višini 3,61 % letno, do 30. novembra 2021 (v nadaljevanju: zadevna pogodba).

14 Člen 14 te pogodbe, naslovljen „Informacije o odstopu od pogodbe“, je določal:

„Pravica do odstopa

Posojilojemalec lahko svojo izjavo volje brez navedbe razloga pisno (na primer z dopisom, po telefaksu, prek elektronske pošte) prekliče v roku 14 dni. Rok začne teči po sklenitvi pogodbe, vendar šele po tem, ko je posojilojemalec prejel vse obvezne podatke v skladu s členom 492(2) [BGB] (na primer podatki o vrsti posojila, neto znesku posojila, trajanju pogodbe). […]“

15 JC je z dopisom z dne 30. januarja 2016 Kreissparkasse Saarlouis obvestil, da odstopa od svoje pogodbene zaveze v zvezi s to pogodbo.

16 JC je nato pri Landgericht Saarbrücken (deželno sodišče v Saarbrücknu, Nemčija) vložil tožbo, s katero je predlagal, naj se ugotovi, prvič, da terjatev Kreissparkasse Saarlouis na podlagi zadevne pogodbe ne presega zneska 66.537,57 EUR, izračunanega za 30. april 2018, drugič, da je Kreissparkasse Saarlouis v zvezi s prejemom plačila prišla v zamudo s sprejetjem izpolnitve, in tretjič, da mora ta družba JC povrniti vso škodo, nastalo zaradi odklonitve razveze dolga. JC je podredno predlagal, naj se ugotovi, da Kreissparkasse Saarlouis iz naslova posojilne pogodbe od prejetja izjave o odstopu nima več pravice do pogodbenih obresti in odplačila kredita v skladu s pogodbenimi pogoji.

17 Kreissparkasse Saarlouis je predlagala, naj se tožba JC zavrne, ker ga je ustrezno obvestila o njegovi pravici do odstopa od pogodbe in se je rok za uveljavljanje te pravice iztekel, preden se je JC odločil, da jo bo uveljavljal.

18 Predložitveno sodišče navaja, da se v skladu s členom 2(2)(a) Direktive 2008/48 ta direktiva ne uporablja za kreditne pogodbe, zavarovane s stvarnim jamstvom. Opozarja, da je nemški zakonodajalec uporabil možnost, navedeno v uvodni izjavi 10 te direktive, da se ureditev iz te direktive uporabi za področja, ki ne spadajo na njeno področje uporabe, tako kot ureditev, ki se uporablja za take pogodbe. V teh okoliščinah meni, da je razlaga določb navedene direktive nujna za rešitev spora o glavni stvari in da je Sodišče pristojno za to razlago v tej zadevi, pri čemer se v zvezi s tem sklicuje na sodbo z dne 17. julija 1997, Giloy (C-130/95, EU:C:1997:372).

19 Glede vsebine zadeve predložitveno sodišče sprašuje, ali napotitev v zadevni pogodbi na člen 492(2) BGB v zvezi z obveznimi informacijami, ki jih je treba posredovati posojilojemalcu, zadostuje za izpolnitev zahteve iz člena 10(2)(p) Direktive, da morajo biti v kreditni pogodbi „jasno in jedrnato“ navedeni obstoj ali neobstoj pravice do odstopa od pogodbe in načini uveljavljanja te pravice.

20 Predložitveno sodišče zlasti ugotavlja, da navedena določba BGB napotuje tudi na drugo nacionalno določbo, in sicer člen 247, od (6) do (13), EGBGB, pri čemer zadnjenavedeni člen napotuje še na druge določbe BGB. V teh okoliščinah naj bi moral potrošnik, da bi identificiral vse obvezne informacije, katerih posredovanje pomeni začetek roka za odstop od pogodbe, uporabiti nacionalne določbe iz različnih zakonodajnih aktov.

21 Poleg tega naj bi moral potrošnik v skladu s členom 247(9) EGBGB ugotoviti, ali se pogodba, ki jo je sklenil s trgovcem, nanaša na stanovanjski kredit v smislu člena 503 BGB, pri čemer predložitveno sodišče meni, da povprečni potrošnik, ki nima pravne izobrazbe, na to vprašanje ne more odgovoriti.

22 V teh okoliščinah je Landgericht Saarbrücken (deželno sodišče v Saarbrücknu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 10(2)(p) Direktive 2008/48 razlagati tako, da med informacije, ki se morajo navesti v zvezi z ‚obdobjem‘ ali ‚drugimi pogoji‘ za uveljavljanje pravice do odstopa, spadajo tudi predpostavke za začetek teka roka za odstop?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

   Ali člen 10(2)(p) Direktive 2008/48 nasprotuje razlagi, v skladu s katero je navedba o pravici do odstopa ‚jasna' in ‚jedrnata', če v njej sami glede začetka roka za odstop niso v celoti navedene obvezne informacije, ki morajo biti podane, da ta rok začne teči, ampak v zvezi s tem napotuje na določbo nacionalnega prava – v tem primeru člen 492(2) [BGB] v različici, ki se je uporabljala do 12. junija 2014 – ki pa ponovno napotuje na nadaljnje nacionalne določbe – v tem primeru člen 247, od [(6)] do (13), [EGBGB] v različici, ki se je uporabljala do 12. junija 2014 – tako da mora potrošnik za razjasnitev, katere obvezne informacije morajo biti podane, da v zvezi s kreditno pogodbo, ki jo je sklenil, začne teči rok za odstop, prebrati številne zakonske določbe iz različnih zakonskih besedil?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje nikalen (in ni načelnih pomislekov zoper napotilo na nacionalne zakonske določbe):

   Ali člen 10(2)(p) Direktive 2008/48 nasprotuje razlagi, v skladu s katero je navedba o pravici do odstopa ‚jasna' in ‚jedrnata', če zaradi v njej zajetega napotila na nacionalno zakonsko določbo – v tem primeru člen 492(2) [BGB] v različici, ki se je uporabljala do 12. junija 2014 – in nadaljnjega napotila v tej določbi na druge določbe – v tem primeru na člen 247, od [(6)] do (13), [EGBGB] v različici, ki se je uporabljala do 12. junija 2014 – nujno pride do tega, da potrošniku za razjasnitev, katere obvezne informacije morajo biti podane, da v zvezi s kreditno pogodbo, ki jo je sklenil, začne teči rok za odstop, teh določb ni treba zgolj prebrati, temveč mora opraviti pravno subsumpcijo, na primer presoditi, ali mu je bilo posojilo odobreno pod pogoji, ki običajno veljajo za pogodbe, zavarovane s stvarnim jamstvom, in njihovo začasno financiranje oziroma ali so podane povezane pogodbe?“

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

23 Nemška vlada v pisnem stališču trdi, da Sodišče ni pristojno za odgovor na postavljena vprašanja, ker se Direktiva 2008/48 ne uporablja za kreditne pogodbe, ki so zavarovane s stvarnimi jamstvi, in ker se nemški zakonodajalec kljub možnosti, ki mu jo je dal zakonodajalec Unije, ni odločil, da se ureditev iz te direktive uporabi za področja, ki ne spadajo na področje uporabe te direktive, kot je področje potrošniških kreditnih pogodb, zavarovanih s stvarnimi jamstvi, iz postopka v glavni stvari.

24 Nemška vlada prav tako navaja, da je nemško pravo že pred sprejetjem Direktive 2008/48 določalo ureditev glede takih pogodb. Ker se je štelo, da ta ureditev ustreza določbam te direktive, naj bi nacionalni zakonodajalec presodil, da je smiselno združiti določbe o potrošniškem kreditu in o kreditu, zavarovanem s stvarnim jamstvom.

25 V zvezi s tem je treba spomniti, da člen 2(2) Direktive 2008/48 določa, da se ta ne uporablja za pogodbe o kreditih, ki so zavarovane s hipoteko ali z drugim primerljivim jamstvom, ki se običajno uporablja v državi članici za nepremično premoženje, oziroma zavarovane s pravico v zvezi z nepremičnim premoženjem.

26 Vendar je zakonodajalec Unije pojasnil, kot je razvidno iz uvodne izjave 10 te direktive, da lahko država članica ohrani ali sprejme nacionalne določbe, ki ustrezajo določbam navedene direktive ali nekaterim njenim določbam o kreditnih pogodbah, ki ne spadajo na področje uporabe te direktive.

27 Iz predložitvene odločbe pa je razvidno, da se je nemški zakonodajalec tako odločil, da bo ureditev iz Direktive 2008/48 uporabil za pogodbe, kot je ta v obravnavani zadevi.

28 Sodišče se je že velikokrat odločilo, da je pristojno za odločanje o predlogih za sprejetje predhodne odločbe glede določb prava Unije v primerih, v katerih dejstva v postopku v glavni stvari niso spadala na področje uporabe tega prava in so tako spadala v izključno pristojnost držav članic, vendar so se v državi članici te določbe prava Unije uporabljale na podlagi nacionalnega prava, ker se je to pravo sklicevalo na njihovo vsebino (sodba z dne 12. julija 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, točka 86 in navedena sodna praksa).

29 Sodišče je zlasti poudarilo, da kadar se nacionalna zakonodaja za rešitve, ki se uporabljajo za položaje, za katere se ne uporablja zadevni akt Unije, uskladi z rešitvami, ki jih vsebuje ta akt, obstaja nedvomen interes Unije za to, da se določbe tega akta zaradi izogibanja razlikam pri razlagi v prihodnosti razlagajo enotno (sodba z dne 19. oktobra 2017, Solar Electric Martinique, C-303/16, EU:C:2017:773, točka 26 in navedena sodna praksa).

30 Poleg tega za vprašanja o razlagi prava Unije, ki jih postavi nacionalno sodišče v pravnem in dejanskem okviru, za katerega opredelitev je samo odgovorno in katerega pravilnost ni predmet presoje Sodišča, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrže predlog nacionalnega sodišča, samo če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 3. julija 2019, UniCredit Leasing, C-242/18, EU:C:2019:558, točka 46 in navedena sodna praksa).

31 Poleg tega je Sodišče večkrat razsodilo, da ni njegova naloga, da se v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe izreče o razlagi nacionalnih določb in presodi, ali je razlaga nacionalnega sodišča pravilna, saj je taka razlaga v izključni pristojnosti nacionalnih sodišč (sodba z dne 3. julija 2019, UniCredit Leasing, C-242/18, EU:C:2019:558, točka 47 in navedena sodna praksa).

32 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

33 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 10(2)(p) Direktive 2008/48 razlagati tako, da med informacije, ki jih je treba jasno in jedrnato navesti v kreditni pogodbi na podlagi te določbe, spada način izračuna roka za odstop od pogodbe iz člena 14(1), drugi pododstavek, te direktive.

34 V skladu s členom 10(2)(p) navedene direktive morajo biti v kreditni pogodbi jasno in jedrnato navedeni ne le „obstoj ali odsotnost pravice do odstopa“ in „obdobje trajanja te pravice“, ampak tudi „drugi pogoji za uveljavljanje te pravice“.

35 Kot je razvidno iz člena 10(2) Direktive 2008/48 v povezavi z njeno uvodno izjavo 31, je zahteva, da se v kreditni pogodbi, sestavljeni na papirju ali drugem trajnem nosilcu podatkov, jasno in jedrnato navedejo elementi iz te določbe, potrebna, da se lahko potrošnik seznani s svojimi pravicami in obveznostmi (sodba z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, točka 31).

36 Ta zahteva prispeva k uresničitvi cilja Direktive 2008/48, ki je na področju potrošniških kreditov določiti popolno in obvezno harmonizacijo na nekaterih ključnih področjih, ki je potrebna za to, da se vsem potrošnikom v Uniji zagotovi visoka in primerljiva raven varovanja njihovih interesov in se na trgu potrošniških kreditov vzpostavi dobro delujoč notranji trg (sodba z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, točka 32).

37 Glede na pomen pravice do odstopa od pogodbe za varstvo potrošnikov je informacija o tej pravici za tega potrošnika temeljnega pomena. Potrošnik se mora, da bi lahko popolnoma izkoristil to informacijo, najprej seznaniti s pogoji, rokom in postopki za uveljavljanje pravice do odstopa od pogodbe (glej po analogiji sodbo z dne 23. januarja 2019, Walbusch Walter Busch, C-430/17, EU:C:2019:47, točka 46).

38 Poleg tega bi bila učinkovitost pravice do odstopa od pogodbe iz člena 14 Direktive 2008/48 resno oslabljena, če način izračuna roka za odstop od pogodbe ne bi spadal med pogoje za uveljavljanje te pravice, ki morajo biti obvezno navedeni v kreditni pogodbi v smislu tega člena 10(2) te direktive.

39 Ob upoštevanju vseh zgornjih preudarkov je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 10(2)(p) Direktive 2008/48 razlagati tako, da med informacije, ki jih je treba jasno in jedrnato navesti v kreditni pogodbi na podlagi te določbe, spada način izračuna roka za odstop od pogodbe iz člena 14(1), drugi pododstavek, te direktive.

Drugo vprašanje

40 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 10(2)(p) Direktive 2008/48 razlagati tako, da nasprotuje temu, da kreditna pogodba glede informacij iz člena 10 te direktive napotuje na nacionalno določbo, ki sama napotuje na druge določbe prava zadevne države članice.

41 Najprej je treba ugotoviti, da je v postopku v glavni stvari v zadevni pogodbi pojasnjeno, da začne rok za odstop od pogodbe teči po sklenitvi pogodbe, vendar šele po tem, ko je posojilojemalec prejel vse obvezne podatke v skladu s členom 492(2) BGB. Navedena določba pa napotuje na člen 247, od (6) do (13) EGBGB, pri čemer slednji napotuje na druge določbe BGB.

42 Predložitveno sodišče tako ugotavlja, da obvezne informacije, katerih posredovanje potrošniku pomeni začetek roka za odstop od pogodbe v skladu s členom 10(2)(p) Direktive 2008/48 in členom 14(1), drugi pododstavek, te direktive, niso navedene v zadevni pogodbi. Meni, da mora potrošnik zato, da bi jih identificiral, preučiti številne nacionalne določbe, vsebovane v različnih zakonodajnih aktih.

43 Opozoriti je treba, da začne rok za odstop od pogodbe – kot izhaja iz člena 14(1), drugi pododstavek, točka (b), Direktive 2008/48 – teči šele, ko so informacije iz člena 10 te direktive posredovane potrošniku, če je ta datum poznejši od dneva sklenitve kreditne pogodbe. V navedenem členu 10 so naštete informacije, ki jih je treba navesti v kreditnih pogodbah.

44 Kadar pa potrošniška pogodba napotuje na nekatere določbe nacionalnega prava glede informacij, katerih navedba se zahteva v skladu s členom 10 Direktive 2008/48, potrošnik na podlagi pogodbe ne more niti določiti obsega svoje pogodbene obveznosti niti preveriti, ali pogodba, ki jo je sklenil, vsebuje vse potrebne elemente, še toliko manj pa preveriti, ali je rok za odstop od pogodbe, do katerega je upravičen, zanj začel teči.

45 Poleg tega je za ustrezno izpolnitev kreditne pogodbe in zlasti za uveljavljanje pravic potrošnikov, med katere spada pravica potrošnika do odstopa od pogodbe, potrebno, da potrošnik pozna in dobro razume elemente, ki jih mora ta pogodba obvezno vsebovati v skladu s členom 10(2) Direktive 2008/48.

46 V zvezi s tem je treba navesti, da je Sodišče razsodilo, da kadar direktiva s področja varstva potrošnikov določa obveznost trgovca, da potrošnika seznani z vsebino pogodbene obveznosti, ki se mu ponuja, pri čemer so nekateri njeni elementi določeni v kogentnih zakonskih določbah ali predpisih države članice, mora ta trgovec potrošnika obvestiti o vsebini navedenih določb (glej v tem smislu sodbo z dne 26. aprila 2012, Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, točka 29).

47 Tako zgolj napotitev v splošnih pogojih pogodbe na zakon ali prepis, ki določa pravice in obveznosti strank, ne zadostuje (glej v tem smislu sodbo z dne 21. marca 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, točka 50).

48 V položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, je torej treba ugotoviti, da napotitev v zadevni pogodbi na nacionalne zakonske določbe, kot je navedeno v točki 41 te sodbe, ne izpolnjuje zahteve iz točk od 43 do 47 te sodbe, da se potrošniku jasno in jedrnato sporoči obdobje, v katerem se lahko uveljavlja pravica do odstopa od pogodbe, in drugi pogoji za njeno uveljavljanje v skladu s členom 10(2)(p) Direktive 2008/48.

49 Glede na vse navedene preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 10(2)(p) Direktive 2008/48 razlagati tako, da nasprotuje temu, da kreditna pogodba glede informacij iz člena 10 te direktive napotuje na nacionalno določbo, ki sama napotuje na druge določbe prava zadevne države članice.

Tretje vprašanje

50 Glede na odgovor na drugo vprašanje, na tretje vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

51 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

1. **Člen 10(2)(p) Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS je treba razlagati tako, da med informacije, ki jih je treba jasno in jedrnato navesti v kreditni pogodbi na podlagi te določbe, spada način izračuna roka za odstop od pogodbe iz člena 14(1), drugi pododstavek, te direktive.**

2. **Člen 10(2)(p) Direktive 2008/48 je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da kreditna pogodba glede informacij iz člena 10 te direktive napotuje na nacionalno določbo, ki sama napotuje na druge določbe prava zadevne države članice.**

Podpisi